

PRAVICA ŽIVETI

Slovenska nacionalna enotnost za
trajnostni način življenja

Storiti nemogoče je mogoče, če se zna in hoče!

PRAVICA ŽIVETI

Slovenska nacionalna enotnost za trajnostni način življenja

Izdajatelj in založnik: G.STANIČ-SVETOVANJE d.o.o., Kraška ulica 12, 1000 Ljubljana,
e-naslov: gstanic.svetovanje@siol.net

Za izdajatelja prokuristka: Viktorija Logar Stanič

Lektoriranje: Digitpen d.o.o.

Oblikovanje, grafična priprava in tisk in: PIGMENT d.o.o., Domžale

Naklada: 3000 izvodov

Cena: 39,60 € (vključuje dostavo na naslov naročnika in 5% DDV)

Kraj in leto izdaje: Ljubljana 2022

Skica hiše na naslovnici: Katja Arhar

© Vse avtorske pravice so pridržane izdajatelju. (All rights Reserved)

Samo na podlagi dovoljenja izdajatelja je dovoljeno reproduciranje, predelava, javna predstavitev, distribuiranje ali drugačna uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnem koli obsegu ali v katerihkoli postopkih kot so shranjevanje v elektronski obliki, objavljanje na spletu, fotokopiranje, tiskanje vse v skladu z določbami Zakona o avtorskih pravicah. Dovoljeno je javno objavljanje kratkih citatov (ne več kot 1000 znakov), če gre za kritično obravnavo ocen, mnenj in predlogov te knjige.

Knjiga spada med proizvode za katere se obračunava DDV po stopnji 5 odstotkov.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

316.42:502.131.1
308(497.4)

STANIČ, Gojko
Pravica živeti : slovenska nacionalna enotnost za trajnostni način življenja /
Gojko Stanič. - 1. natis. - Ljubljana : G. Stanič - svetovanje, 2022

ISBN 978-961-96082-0-3
COBISS.SI-ID 131398403

PRAVICA ŽIVETI

Slovenska nacionalna enotnost za trajnostni način življenja

Avtorji: dr. GOJKO STANIČ, ki je avtor vsega besedila razen tistega, ki je v knjigi označeno z imeni drugih avtorjev, dr. Peter Glavič, dr. Matjaž Mikoš, Peter Píkl, Bojana Žiberna, dr. Dejan Paravan, dr. Franc Pohleven, Jože Prah, mag. Črtomir Remec, Janez Podobnik, Andrej Cetinski, dr. Boris Cizelj, Bojan Šušterič, Emil Milan Pintar, Sonja Lokar, Vladislav Stres, dr. Uroš Stanič, Franci Keber, Vid Brataševac in mag. Tomaž Ogrin.

S svetovanjem, informacijami, opombami in kritiko so pri razvoju vsebin, objavljenih v tej knjigi, sodelovali: dr. Bruno Dujić, mag. Aleksander Mervar, Andrej Kalamar, Katja Arhar, akademik Igor Emri, dr. Andrej Lukšič, Iztok Kordiš, dr. Mark Pleško, Stane Rozman, Janko Cerjak, Zver Matjaž, Andrej Kavčič, Dejan Rengeo, Franc Bogovič, dr. Stane Pejovnik, Matej Dulc, Nikola Petrovič, Jolanda Lešnik, Peter Golob, Dušan Gvozdić, Matevž Krivic, dr. Ludvik Toplak, Irena Rotar, Goran Miličević, dr. Matjaž Valant, Jožef Korošec, Tomaž Čufer, Jani Jernejšek in Peter Hartman.

Pri pisanju knjige smo upoštevali rezultate raziskav in strokovna dela, ki so bila objavljena v verodostojnih publikacijah in so rezultat delovanja številnih strokovnih institucij oziroma več tisoč raziskovalcev in strokovnjakov.

KAZALO

1. POVZETEK	7
2. MORALNA NAČELA, ČLOVEKOVE PRAVICE IN CILJI	18
3. PODNEBNA NEVTRALNOST	20
4. NIZKOOGLJIČNA ENERGETIKA	32
5. ZDRAVO PREHRANJEVANJE	54
6. TRAJNOSTNO GRADITELJSTVO	65
7. UMEŠČANJE TRAJNOSTNIH ZGRADB V PROSTOR	76
8. SPREMEMBE GRADBENE ZAKONODAJE	82
9. STANOVANJSKE ZADRUGE	88
10. MANJ PROMETA IN DELO NA DOMU	92
11. KROŽNO GOSPODARJENJE.....	95
12. RAZISKOVANJE IN USPOSABLJANJE	105
13. ANGAŽIRANOST VSEH DRUŽBENIH SLOJEV	114
14. SLOVENSKI KAPITAL IN JAVNI TVEGANI KAPITAL	131
15. DAVČNI SISTEM TRAJNOSTNE DRUŽBE.....	141
16. NAGRAJEVANJE PO REZULTATIH USTVARJALNOSTI IN DELA TER UDELEŽBA PRI DOBIČKU	150
17. SPOŠTOVANJE NEDOTAKLJIVOSTI ZASEBNE LASTNINE	156
18. NEPOSREDNO ODLOČANJE VOLIVCEV	175
19. OBRAMBA IN CIVILNA ZAŠČITA.....	204
20. AKTIVNA ZUNANJA POLITIKA.....	213
21. DELOVANJE SLOVENSKEGA RAZVOJNEGA SVETA.....	220

1. POVZETEK

1.1. Podnebna agresija

Podnebna konferenca OZN-a, ki se je nedavno končala v Šarm el Šejku, je Slovence obsodila na povišanje povprečne temperature ozračja zelo verjetno za še vsaj eno dodatno stopinjo Celzija do leta 2030. Ker se je v Sloveniji ozračje že segrelo za 2,3 °C glede na predindustrijsko dobo, nam kmalu grozijo podnebne katastrofe v obliki dolgotrajnih suš in vročinskih obdobj ter velikanskih gozdnih požarov, veliko hudih neurij s točo, debelo do 12 cm, poplave, hude pozebe v cvetočem aprilu in maju, vdor tujerodnih invazivnih živalskih in rastlinskih vrst, prihod velikega števila podnebnih beguncev, pojav novih bolezni. Na predlog delegacije EU bo končno prišlo do ustanovitve sklada za kritje izgub najbolj ranljivih držav, ki so zaradi segrevanja ozračja, ki ga povzročajo predvsem razvite države, najbolj prizadete s sušo in poplavami.

Ker so države, vključno s Slovenijo, večinoma najavile, da bodo podnebno nevtralnost dosegle šele v letu 2050, Kitajska pa šele do leta 2060, se bo ozračje v Sredozemlju, Afriki in arabskih državah toliko segrelo, da lahko pričakujemo v Evropi, Sloveniji in državah Skupnosti neodvisnih držav (12 držav nekdanje Sovjetske zveze) kmalu prihod več deset milijonov podnebnih beguncev.

Požar v juliju 2022 na Krasu, ko je pogorelo 3600 ha gozdov, velja razumeti kot opomin, da bo podnebna kriza zelo kmalu hudo udarila tudi v Sloveniji.

Nihče nam ne jamči, da se v naslednjih nekaj letih večmesečna suša z visokimi temperaturami ne more dogoditi v osrednji gozdnati Sloveniji. Če bi zgoreli naši čudoviti veliki gozdovi, bi nam goreli tudi domovi. Dušili bi se v dimu. Pokrajina bi se spremenila v pogorišče.

Nedavna toča v okolici Črnomlja je bila s krogli, velikimi tudi 13 cm, ubijalska. Slovenski raziskovalci so ugotovili, da je taka velikost krogel lahko povezana z mikroplastiko, ki ima vlogo kondenzacijskega jedra in je celo 11 km nad zemljo.

1.2. Napad vojaškoindustrijskega in fosilnega kompleksa

V letu 2022 se je začela vojna za Ukrajino. Gre za začetek grobe svetovne državljanske vojne proti nam, ki bi radi na tej zemlji dolgoročno živeli svoje edino kakovostno življenje, in vojaškoindustrijskim kompleksom, ki za svoje dobičke potrebujejo dolgotrajne vojne spopade. Njihov zaveznik so podjetja in države, ki bogatijo na podlagi fosilne energetike in nasilno in grobo

nasprotujejo uveljavljanju brezogljične energetike, ki jo najintenzivneje uvažajo članice EU.

Slovenci doživljamo posredno agresijo. Napad na evropsko-rusko sodelovanje ameriške velesile, ki zastopa prioriteto interese svojega vojaškoindustrijskega kompleksa in je pripravljala pogoje za ukrajinsko vojno več kot 20 let, ima za posledico energetska draginja predvsem med članicami EU, večanje izdatkov za klasično vojskovanje in zaviranje dejavnosti, ki omogočajo uspešno spopadanje s podnebnimi nevšečnostmi.

Med delegati podnebnega vrha COP27 je bilo 600 predstavnikov fosilnega lobija. Samo v letu 2022 bo industrija fosilnega lobija zaslužila štiri trilijone dolarjev. V svoji celotni 150 letni zgodovini je zaslužila le 22 trilijonov dolarjev. Letošnji dobiček proizvajalcev fosilnih energentov, bo dosegel tridesetkratnik tradicionalnega letnega povprečja!

1.3. Za vodilno vlogo Slovenije v trajnostni preobrazbi življenjskega načina

Slovenski narod je hudo ogrožen. Ukazovati velesilam ne moremo, lahko pa največ naredimo zase in za vse Zemljane, če do leta 2030 naredimo veliko na osvojitvi trajnostnega načina življenja predvsem tako, da dosežemo podnebno nevtralnost. **Postanemo lahko svetovna vodilna vzorna in ekonomsko uspešna trajnostna družba.** Drugi nas bodo tedaj posnemali. Znamo ustvarjati zelene proizvodne programe, ki nudijo ljudem visoko kakovost bivanja ob nižanju življenjskih stroškov. Razvili smo koncept trajnostnega bivanja z namenom, da ga usvojijo predvsem državljani razvitih držav, in s ciljem, da porabo fosilnih goriv v devetih letih zmanjšamo za vsaj 40 %, življenjske stroške znižamo za najmanj 30 % ter začnemo uživati samo zdravo ekološko pridelano hrano, polovico iz svojega vrta, drugo od lokalnih ekokmetovalcev. Lahko dogradimo naše zgradbe in opremimo njive in vrtove tako, da bomo lahko živeli kvalitetno življenje, navzlic pospešenemu dvigu temperature podnebja.

1.4. O zakonih naj odločajo neposredno državljani in tisti, ki družbi nudijo največ

Uspešnost spoprijemanja z grozečo podnebno katastrofo je odvisna od izjemnih ustvarjalnih in delovnih prispevkov vsakogar izmed nas. Samo če bodo učenci osnovnih šol, dijaki, študentje, zaposleni in delazmožni upokojeneci naredili vse, kar znajo in zmorejo, nam bo skupaj uspelo obvladati preteče nevarnosti, zato je treba pri vseh družbenih slojih uveljaviti načelo nagrajevanja v skladu z dosežki ustvarjalnosti in dela. Novi zeleni proizvodni in storitveni programi naj se uveljavijo na temelju poštene tržne tekmovalnosti

oziroma konkurence in tudi transparentnega sodelovanja. V Sloveniji je treba odpraviti diktaturo uničevalnega strankokratskega razreda, ki je z zakoni in predpisi razlastil 382.000 samoupravljavcev, veliko njihovih podjetij uničil in dosegel, da dandanes več kot 90.000 oropanih, lustriranih samoupravljavcev dela za tuje tajkune. Zaradi stečajev, ki so jih povzročili ekonomsko utopični tajkunski prevzemi velikih gradbenih podjetij, je šlo v stečaj tudi približno 8.000 dobaviteljskih družinskih in partnerskih gradbenih in industrijskih podjetij. Lustrirani samoupravljavci so prejeli le okoli 20 % od skupno 18,7 milijarde DEM premoženja, ki se je podržavilo leta 1992. Vse drugo so dobili tisti, ki tega premoženja niso ustvarili. Politični fevdalci so vdrli v gospodarstvo ter ga veliko uničili in razprodali. (Glej <https://stanic-svetovanje.weebly.com>. Z uničevanjem bank je politični fevdalni razred dosegel, da Slovenci nimamo v svoji večinski lastnini niti ene velike banke. Ostali smo skoraj brez lastne živilskopredelovalne industrije (glej: »Načela sreče«, stran 347–366). Današnja vrednost kapitala oropanih samoupravljavcev presega 25 milijard evrov. Mlada delovno aktivna generacija je ostala brez kapitala. Vladajoče stranke in poklicni sindikalisti so od leta 1990 do danes delali predvsem za tuje in domače tajkune. Javni dolg je v letu 2021 zaradi katastrofalno uničevalnega vladanja političnih fevdalcev od leta 1990, ko je znašal 977 ameriških dolarjev, porastel na več kot 20.000 evrov na vsakega prebivalca in dosegel več kot 80 % BDP-ja.

Z ekstremnim zadolževanjem države je javni dolg v letu 2021 presegel 40 milijard evrov.

Strankarska oligarhija je slovenskim državljanom v tridesetih letih vladanja naredila za več kot 80 milijard evrov škode.

Ker so strankokrati s protiustavnimi zakoni iz državnega zbora izločili nepoklicne poslance, so bili najbolj ustvarjalni in delovni državljani in državljanke izobčeni iz procesa neposrednega odločanja o sprejemu ustave in zakonov ter o javnih finančah.

Iz državnega zbora so bili po sprejetju Ustave RS leta 1991 izključeni vrhunski gospodarski, znanstveni, umetniški, humanitarni, telesnovzgojni in ekološki intelektualci predvsem zato, ker niso bili pripravljeni zamenjati svojega dela, ki ga ljubijo, za obvezno profesionalno delo poslanca v državnem zboru.

Slovenska družba z izvoznim podjetništvom na čelu dosega izjemne razvojne in delovne rezultate v krogih zasebnega, svobodnega, globalno delujočega podjetništva. Družbeni produkt raste tudi v času korona krize zaradi izjemnih izvoznih rezultatov gospodarstvenikov. Država pri tem nima nobenih posebnih zaslug, ker ni bistveno znižala davkov.

1.5. Neposredno odločanje volivcev z referendumi

Javna RTV od leta 1990 do danes, ko gre za najpomembnejša vprašanja, podpira uradno politiko. V informativne programe ne pridejo oropani samoupravljavci, zato je treba uveljaviti neposredne volitve tiskovnega sveta, tako da se bo vzpostavila četrta veja oblasti, odvisna samo od volivcev.

Po zgledu demokratične in uspešne Švice je treba uveljaviti prakso odločanja državljanov z referendumi o najpomembnejših vprašanjih.

Človeštvo bo obstalo samo, če bodo volivci po vsem svetu prevzeli oblast, tako da bodo o vseh ključnih vprašanjih odločali na zakonodajnih referendumi in bodo na ta način odstranili sedanje oblastno odločanje političnih in kapitalskih oligarhij, ki pod vplivom vojaškega in fosilnega lobija naklepno vodijo človeštvo v pogubo in samouničenje.

S to programsko knjigo «Pravica živeti» želimo ustvariti strokovne podlage za kakovostno zakonodajno referendumsko odločanje slovenskih volivcev predvsem o:

1. spremembah Ustave Republike Slovenije, povezanih z:
  - uvedbo zakonodajnega referendumskega odločanja volivcev o vseh ključnih vprašanjih slovenske družbe,
  - možnostjo neposrednih volitev večine ali vseh poslancev Državnega zbora RS, z možnostjo njihovega odpoklica,
  - preobrazbo Državnega sveta v drugi dom parlamenta, ki naj soodloča o zakonih z finančnimi posledicami, v katerega bodo svetnike volili volivci, ki delajo v gospodarstvu, znanosti, zdravstvu, šolstvu, kulturnih, telesno vzgojnih in humanitarnih ustanovah,
  - tiskovnim svetom, ki ga neposredno z volitvami izberejo volivci in zaposleni v javnih informacijskih medijih, ki upravljajo RTV in razpolagajo z javnimi sredstvi za podporo drugemu kakovostnemu novinarstvu,
  - sodnim svetom, ki ga izvolijo neposredno volivci in sodniki ter sodelavci sodišč,
  - povečanjem pristojnosti predsednika Republike Slovenije;
2. gradnji jedrskih elektrarn-toplarn in o gradnji hidroelektrarn vsaj v začetku leta 2023;
3. spremembah zakona o javnih zavodih;
4. denacionalizaciji nekoč družbene in do leta 1990 100-odstotno zasebne »družbene« lastnine podjetij, ki so bila v letih 1990 in 1992 podržavljena, tako da se vzpostavi sistem trajne partnerske solastnine podjetij na temelju dognanj najuspešnejših slovenskih partnerskih podjetij, zlasti

na temelju udeležbe zaposlenih pri dobičku kapitalskih družb in reinvestiranju dela dobička v kapital,

5. trajnostnem davčnem sistemu;
6. ustanovitvi pokrajin, decentralizaciji pristojnosti in javnih sredstev ter policentričnem razvoju

1.6. Razvjenost v obilju

V razvitih državah že nekaj desetletij živimo v obilju dobrin. Samoumevno nam je, da so nam vedno na razpolago voda in hrana ter druge dobrine z vsega sveta. Živimo v kakovostnih bivališčih. Uporabljamo osebne avtomobile, belo tehniko, računalnike, pametne telefone, itd. Navadili smo se, da vse, kar potrebujemo, dobimo takoj v supermarketih ali naročimo na spletu.

Ker nam gre dobro, ne verjamemo, da se vse to lahko čez noč spremeni. Obnašamo se, kakor da so suše, orkanski vetrovi, poplave, veliki gozdni požari, vojne nekje daleč od nas in nas ne zadevajo.

Razvajenci se lahko v naslednjih letih spopadamo z večletnimi sušami, visokimi temperaturami, lakoto, vojnimi spopadi za vire vode in hrane. Lahko nas preseneti nenaden prihod milijonov podnebnih beguncev.

Zato priporočam vsem, ki ne verjamejo, da smo ogroženi, naj po prvem obilnem deževju odidejo na pogorišče na Kras. Morda bomo lažje doumeli, v kako veliki nevarnosti je naše trenutno še zelo lagodno življenje.

Obveljati mora politično načelo maksimalne previdnosti, kakršnega že dolgo ljudje uveljavljamo na vojaškem področju. Na vojaško agresijo se pripravljamo danes, čeprav do nje morda nikoli ne bo prišlo. Danes se moramo lotiti obrambe osnov svojega življenja, ker ne vemo, kdaj se nam lahko zgodi najhujše, npr. da nam pogori hiša.

1.7. Pozitivna bilanca CO₂

Do leta 2030 lahko zelo močno zmanjšamo izpuste CO₂, če vsaj 500.000 stanovanj in hiš ter javne zgradbe izoliramo tako, da se bo zmanjšala poraba energije za vsaj sedem do desetkrat, če se začnejo zgradbe oskrbovati s sončno energijo, če se pri novogradnjah in izolaciji obstoječih zgradb uporabljajo večinoma les in izolacije iz celuloze, lesnih vlaken, slame in konoplje, če se ukine vsa proizvodnja elektrike v termoelektrarnah na lignit, premog in plin.

1.8. Vsi zavijajmo rokave!

Z množično preobrazbo mezdnih poslovodij, strokovnjakov in delavcev v odgovorne solastnike gospodarskih družb in s podporo partnerskih odnosov v družinskih podjetjih bosta porasli ustvarjalnost in odpornost gospodarskih

družb. Več bo rednih zaposlitev, manj bo prekarcev. Gospodarske družbe, ki jih obvladujejo **z več kot polovico glasov pri odločanju na skupščini izjemno ustvarjalne, delovne in poštene osebnosti so nadpovprečno uspešne.**

Vsem mladim državljanom Republike Slovenije je treba zagotavljati brezplačno vzgojo in izobrazbo od vrtca do doktorata. Za mlade družine naj se do leta 2030 zgradi najmanj 40.000 najemnih trajnostnih energetske in prehransko samooskrbnih lesenih stanovanj in hiš. Podpira naj se zgodnje rojevanje otrok. Mladi najemniki naj v desetih letih privarčujejo vsaj 20 % sredstev, potrebnih za gradnjo lastnih bivališč.

Sprejme naj se zakon, ki bi dvignil starostno mejo za upokojevanje za pisarniške poklice na 67 let, za ročne in terenske zaposlene pa na 63 let. Zavarovanec naj ima pravico do polne pokojnine, če ima vsaj 41 do 43 let delovne dobe. Upokojenci, ki so dopolnili 67 let, naj obdržijo zaslužen pokojnino če dodatno delajo na podlagi pogodbe o delovnem razmerju, ki naj bo prilagojena statusu upokojencev. Vsi prispevki naj gredo v solidarnostni sklad za financiranje oskrbe ostarele generacije.

Ukine naj se uradniški status zaposlenih v znanosti, zdravstvu, šolstvu, kulturi in športu, tako da se spremeni Zakon o zavodih. Javne zavode naj upravljajo sveti zavodov, ki jih s polovico članov upravljajo zaposleni, s četrtno delegati uporabnikov in s četrtno članov delegati ustanoviteljev. Sveti zavodov samostojno, brez soglasja ustanoviteljev imenujejo in odstavljajo člane poslovodstev.

Posodobijo naj se standardi in normativi ter zagotovi redno plačevanje opravljenih storitev. Polovica dobička naj se uporabi za razvoj dejavnosti, polovica pa za stimulatívno nagrajevanje poslovodstva in zaposlenih. Javni zavodi naj samostojno brez postopkov javnega naročanja nabavljajo proizvode in storitve na trgu.

1.9. Pospešeno do zadostnih količin elektrike

Najkasneje do leta 2027 naj se zgradi vsaj ena fleksibilna jedrska elektrarna-toplarna v Krškem ter do leta 2030 naj se proizvede vsaj 5.000 GWh elektrike iz sončnih elektrarn. Rok obratovanja sedanje nuklearne elektrarne naj se podaljša vsaj do leta 2083. Ko bi zgradili novo jedrsko elektrarno, bi lahko ukinili proizvodnjo v termoelektrarnah.

1.10.

Do leta 2030 se lahko naredi veliko na digitalizaciji proizvodnih in storitvenih procesov. Usvoji naj se izdelava izdelkov z zelo visoko možnostjo ponovne

uporabe surovin. Vsaj 90 % gospodinjskih odpadkov naj se sortira in ponovno uporabi.

1.11.

Do leta 2030 naj se ustvarijo pogoji, da bo vsaj 30% do 40 % zaposlenih večino časa delalo od doma. Elektrificirata naj se železniški in mestni javni promet. Slovenci naj kupijo vsaj 500.000 električnih avtomobilov. V prometu naj zlasti težja vozila uporabljajo vodik. Zgradi naj se vseslovenska kolesarska mreža, tako da se kolesarji ne bodo srečevali z avtomobili ali pešci.

1.12.

Z intenzivnim pogozdovanjem naj se izboljša kakovost gozdov. Sadijo naj se drevesa, ki jih industrija potrebuje in so odpornejša na sušo in visoko vročino ter težje zagorijo. Gozdovi naj se obogatijo z drevjem, ki nudi divjim živalim zadosti hrane.

1.13.

Do leta 2030 naj se doseže vsaj 90-odstotna samooskrba Slovenije z ekološko pridelano hrano. Večino zelenjave, jagodičja in sadja naj si družine pridelajo na svojih vrtovih, ostalo naj kupijo predvsem pri lokalnih kmetovalcih. V prehrani naj se bistveno poveča strukturni delež doma pridelane zelenjave, jagodičja, sadja, rib in medu. Zelo naj se zmanjša poraba belega in rdečega mesa.

1.14.

Zaradi podnebne agresije in energetike se morajo zelo skrajšati roki umeščanja infrastrukturnih objektov v prostor. Na podlagi državnih načrtov uporabe prostora naj lokalne skupnosti sprejmejo samo občinske prostorske načrte ter v njih opredelijo namembnost gradenj in pogoje priključevanja infrastrukture. Ukine naj se izdelava podrobnih občinskih prostorskih načrtov. Podrobno urejanje postavljanja zgradb na gradbene parcele naj opravijo licencirani projektanti in investitorji. V stanovanjskem zakonu naj se uredi združni način gradnje stanovanj ali poslovnih zgradb.

V primeru, da vloga za pridobitev gradbenega dovoljenja upošteva določbe lokacijske informacije, se mora gradbeno dovoljenje obvezno izdati v 14 dneh. Če upravni organ na vlogo fizične ali pravne osebe ne odgovori v zakonsko določenem roku, naj velja, da se z zahtevkom vlagatelja strinja.

1.15.

Ustvari naj se velik, več milijardni javno-zasebni sklad tveganega kapitala, ki naj omogoči izjemno pospešeno preobrazbo izumov slovenskih izumiteljev v inovacije in hitro gradnjo proizvodnih kapacitet.

1.16.

Davčno naj se razbremeni obremenitev dela in kapitala. Več davkov naj se zbere z višjo stopnjo DDV-ja. Z različnimi stopnjami DDV-ja naj se stimulira preobrazba fosilnega produkcijskega načina v trajnostni brezogljični produkcijski način.

Zakon o udeležbi zaposlenih pri dobičku naj se dopolni tako, da bodo do dobička upravičeni tudi člani poslovdstev, zadrūžniki in zaposleni v zavodih. Če zaposlenec uporablja sredstva od udeležbe pri dobičku za vlaganje v kapital organizacije, v kateri je zaposlen, naj bodo taka izplačila popolnoma oproščena plačevanja davkov, če se s kapitalom razpolaga po upokojitvi.

Davčno naj se izdatno stimulira prevzemanje nadzornih deleūev v kapitalu gospodarskih druūeb po mladi in srednji delovno aktivni generaciji.

V podjetjih, ki so poslovala s podrūavljanim zasebnim, tako imenovanim »druūbenim« kapitalom, naj se aktivni generaciji trajno omogoča pridobivanje nadzornega deleūa kapitala druūbe ker druūbo očitno najboljše upravljajo in poslovodijo lastniki, ki vsak dan delajo v druūbi.

1.17.

Predlagam, da se 70 poslancev Drūavnega zbora RS voli v 68 enako velikih volilnih okrajih in dva v volilnih okrajih italijanske in madūarske narodnosti, 20 poslancev pa na listah strank in neodvisnih listah.

Drūavni svet naj kot drugi dom soodloča o zakonih, ki imajo finančne posledice. Nepoklicni svetniki, ki naj zastopajo gospodarstvenike, ōolnike, raziskovalce, zdravstvene delavce, kulturnike, ōportnike, humanitarce, dijake, ōtudente, upokoјence naj se voli v volilnih okrajih, kot jih za posamezne dejavnosti določa zakon.

O uporabi sredstev za znanost, zdravstvo, ōolstvo, kulturo, ōport naj odločajo sveti na drūavnem nivoju tako, da je v njih polovica zaposlenih v posamezni dejavnosti, četrtino naj jih delegirajo uporabniki, osmino Drūavni zbor RS in osmino Drūavni svet RS.

1.18.

Republika Slovenija naj si prizadeva zdruūevati potenciale vseh evropskih, sredozemskih in podsaharskih drūav ter Skupnosti neodvisnih drūav s

ciljem, da nastane tretja svetovna velesila, ki bo prednjačila v vseh procesih osvajanja trajnostnega življenjskega načina. Slovenija naj razvije predlog mirovnega načrta za zaustavitev vojne v Ukrajini, tako da se spoštuje pravica ruskih Ukrajincev, da na referendumih, ki jih nadzirajo OZN ali delegati sosednih držav, odločajo o svoji državnosti. Mirovni načrt naj določa, da se bodo napadalne enote Ruske federacije, Belorusije in držav članic NATA umaknile od medsebojnih meja za najmanj 500 km.

1.19.

Dr. Saša Prešern je v časopisu Delo 15. novembra 2022 na str. 7 objavil informacijo o publikaciji univerze v Oxfordu Our World in Data (OWID), v kateri se objavlja podatke za zadnjih 200 let razvoja človeške družbe.

»Pred 50 leti je 45 odstotkov svetovnega prebivalstva živelo v skrajni revščini, danes je takih 10 odstotkov.«

»Umrljivost otrok se je v 50 letih zmanjšala od skoraj 20 % na manj kot 4 %. Pričakovana življenjska doba se je v zadnjih petdesetih letih podaljšala za 13 let, na zdajšnjih okoli 73 let. Pred 50 leti je bilo 50 % ljudi nepismenih, danes le 13 odstotkov.«

»V demokratični družbeni ureditvi je pred 50 leti živelo 30 % ljudi, danes 60 %.«

Veliko se je spremenilo v naši človeški tehnološki civilizaciji na bolje, obenem pa doživlja človeštvo negativne pojave, kot so super koncentracija bogastva pri 1 % prebivalstva, prekomerno izčrpavanje naravnih virov in vsestransko onesnaževanje.

1.20.

Rešitve, za katere se zavzemam v knjigi Pravica živeti, so utemeljene na mojem petinšestdesetletnem zelo aktivnem raziskovalnem, strokovnem, pedagoškem in političnem udejstvovanju in razpoznavanju družbenih razvojnih zakonitosti. Znanstvena spoznanja so povezana s teoretičnimi raziskavami politične misli, empiričnimi statističnimi raziskavami, raziskovanjem z aktivno udeležbo in študijami najuspešnejših družbenih skupin, zlasti partnerskih družb.

Ugotavljam:

- da večina ljudi v dani globalni družbi dosega visok nivo kakovosti življenja in osebne sreče, če prevladuje v družbi polne zaposlenosti premožni delovni in varčevalno naravnani srednji družbeni sloj;
- da so partnerske družbe, ki jih ustanavljajo in vodijo ter z večino glasov kontrolirajo izjemno ustvarjalne osebnosti ob pogoju, da v solastništvo

- vključujejo sodelavce, ki se obnašajo podjetniško, nadpovprečno inovativno, ekonomsko in socialno uspešne;
- da se mezdni delavci preobražajo v podjetniško odgovorne partnerje, če so vsako leto udeleženi pri izplačilu dobička vsaj z izplačili v vrednosti od dveh do štirih svojih mesečnih plač in družbo postopno dokapitalizirajo, tako da lahko po upokojitvi prejemajo na podlagi privarčevanega kapitala dodatne znatne prejemke;
  - da se je v slovenski družbi rodilo 30.000 otrok v razdobju polne redne zaposlenosti vsega aktivnega prebivalstva in množične gradnje stanovanj in hiš;
  - da je pospešena preobrazba v trajnostno družbo mogoče le, če na trajnostnih proizvodnih in storitvenih programih v vseh dejavnostih, vključno s politiko, uveljavlja načelo tržne konkurence poslovnih subjektov in transparentne demokratične konkurence politikov ter nagrajevanje zaposlenih po rezultatih ustvarjalnosti, dela in kapitalskega varčevanja.
  - da mora družba na podlagi načela solidarnosti ustvariti pogoje za življenje tistih, ki se sami s svojim delom ne zmorejo preživljati.
  - da človeštvo ob popolni dominaciji ene same velesile, v kateri imata pri političnem odločanju odločilno vlogo fosilni in vojaškoindustrijski kompleks, drvi v samouničenje. Zato naj se vzpostavi ravnovesje moči in sodelovanja med vsaj štirimi do šestimi svetovnimi velesilami;
  - da je politika lahko demokratična samo, če lahko volivci neposredno izbirajo funkcionarje pod pogojem, da kandidati niso obremenjeni z zbiranjem finančnih sredstev za volilno kampanjo, ampak te stroške nosi država, npr. s pomočjo volilnih komisij.

Avtorji knjige *Pravica živeti* smo nosilci znanstvenega pogleda na svet. Upoštevamo strokovno preverjene dokaze. Postavljamo hipoteze, raziskujemo in pridemo do teorije. Nova teoretična spoznanja upoštevamo pri svojem praktičnem delovanju.

Vse življenje iščemo, raziskujemo ter spravljam v življenje novosti z namenom nuditi kakovostno življenje osmim milijardam ljudi in vsem živim bitjem našega edinega planeta Zemlje.

1.21. Namen knjige

Ta politološka znanstvena knjiga je namenjena državljanom in politikom. Na zgoščen način nakazuje konkretne rešitve tako v družbeni ureditvi kakor tudi v tehnologijah, ki nam omogočajo prehod v varno in stabilno trajnostno življenje. Gre za uvajanje takih tehnoloških in družbenih rešitev, ki nas dolgoročno ščitijo pred nevarnostmi podnebnih in drugih agresij.

Zamišljena je kot opomnik in podlaga za naše skupno ustvarjalno miselno snovanje in delovanje. Knjiga je odprta za nove rešitve na podlagi dognanj znanosti, humanistike, umetnosti in pozitivnih praks.

To knjigo naukov življenja bomo dopolnjevali. Slovenski razvojni svet bo organiziral predvsem spletne razprave o aktualnih temah. Priporočila bomo posredovali javnosti in odgovornim politikom.